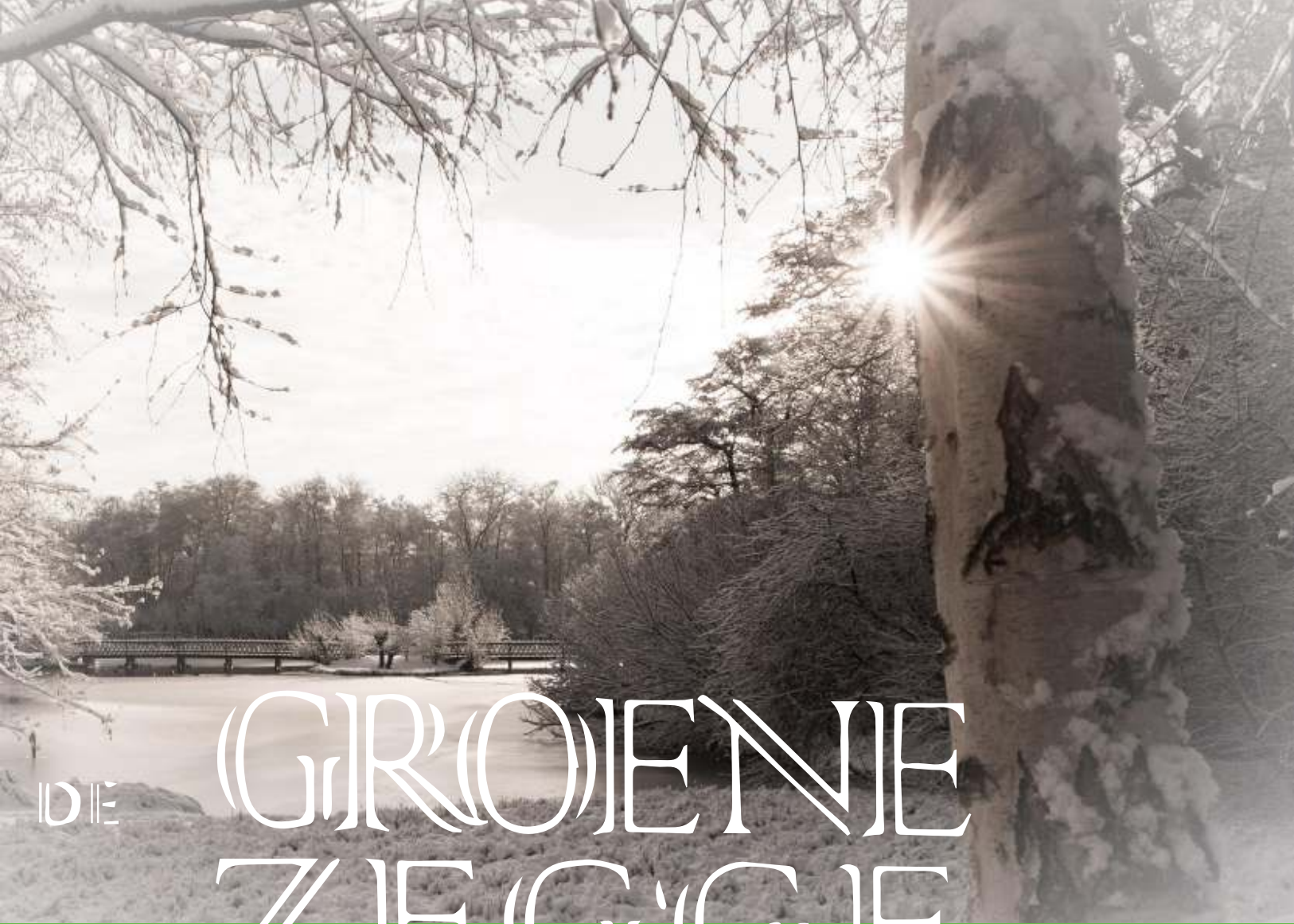




DE GROENE ZEGGE

jaargang 37

nr.4 december 2021

Afdelingsblad IVN Amstelveen



ivn natuur
educatie

Samenstelling Bestuur

Voorzitter	vacant
Secretaris	Jan van Willigenburg Tel. 020 679 50 94 ivnamstelveen@live.nl
Correspondentie- adres	IVN Amstelveen R. Blokland Paterlaan 19 1183 WL Amstelveen
Penning- meester/ leden- administratie	Lennie Stegeman In het Midden 99 1422 PC Uithoorn Tel. 0297 52 10 80 lennie.stegeman @planet.nl
Bank	NL26 INGB 0005 2469 61 t.n.v. IVN Amstelveen
Lid	Henk Breij Tel. 020 641 01 79 henk-en-jenny-breij @kpnmail
Lid	Aad van Paassen Tel. 0206412548 a.van.paassen@online.nl
Lid	Nel Bolt Tel. 0637276468 nel.boltklugkist@gmail.com
Website	www.ivn.nl/afdeling/ amstelveen

Van het Bestuur

In aanloop naar de nieuwe gidsencursus voerden Aad van Paassen en ondergetekende kennismakingsgesprekken met de kandidaten die zich hadden opgegeven. Tijdens die gesprekken kwam een aantal malen de term “voedselbos” ter sprake. Sommigen van hen wisten daar iets van, waren daar enthousiast over of waren actief in een Amsterdams voedselbos. Natuurlijk zouden wij in Amstelveen ook zo’n voedselbos van de grond willen krijgen en dan in de meest letterlijke zin van het woord. Want waar in Amstelveen vind je een plek voor zo’n mooi project. Soms moet je groot durven dromen, want in de zoektocht naar zo’n plek viel opeens het kwartje. Bovenop de A9, bij het oude dorp, komt een stuk grond vrij. Wat een mooi en voor Amstelveen iconisch project zou dat voor onze groene gemeente kunnen worden: een voedselbos op het dak van de A9.

Namens het bestuur wens ik alle leden en donateurs fijne feestdagen en een plezierige jaarwisseling toe.

Henk Breij

Adres voor bijeenkomsten en cursussen
"De Arc"
Jeanne d' Arclaan 8 te Amstelveen

Wij zijn blij met uw kopij.
Graag inleveren voor 10 februari 2022



foto Marry de Boer

De Groene Zegge

IVN Amstelveen - december 2021



De redactie van de Groene Zegge

wenst alle lezers

prettige feestdagen en voor 2022

vele mooie natuurmomenten



foto Elly Riemens

Inhoud

- 2 Van het bestuur
- 4 De ringslang
- 5 Perverse uitvindingen
- 6 Samengesteld blad
- 8 Klimaatverandering:
drama voor vogels
- 9 Paddenstoelenseizoen:
terugblik
- 10 Rupsen:
hoe help je ze overwinteren
- 11 De vogels in mijn tuin
Novemberwaarneming
- 12 Waarnemingen
- 14 Van de penningmeester
Lettersudoku
- 15 Coördinatoren

De ringslang, bewonderd en verafschuwd

Grappig toch hoe mensen kunnen verschillen in het belevan van de natuur. Afgelopen nazomer liepen we een rondje bij de Tienhovense Plassen, op het grensgebied tussen Utrecht en Noord-Holland. Een wandeling die we niet eerder hadden gemaakt en waarvan je dus niet weet wat je ervan mag verwachten. ‘Hoop op’ is er natuurlijk altijd. Zwarte stern? Roerdomp? (Ja!). En zoals vaak had ook dit uitje een verrassing voor ons in petto. In de sloot langs het pad tussen de Breukeleveense Plas en de Tienhovense Plassen kronkelde een mooie volwassen ringslang een poosje met ons mee. Over de bladeren van de bloeiende waterlelies bewoog het dier zich net zo soepel voort als daartussenin. Mijn dag kon niet meer stuk, maar de eerste reactie nadat ik de waarneming met foto in een natuurgroep op Facebook had geplaatst was: “– Mooie foto, maar ik wil hem echt niet tegenkomen, ik moet er niets van hebben.”



ringslang

foto Edith Kuiper

In eigen buurt

Zie je een slang hier in het westen van het land, dan is het altijd de ringslag. Ga je wat meer naar het oosten, de heide op bijvoorbeeld, dan maak je daar ook kans op de andere twee in Nederland voorkomende slangensoorten: de gladde slang en de adder. Met een beetje geluk kun je ringslangen in onze eigen buurt tegenkomen in het Amsterdamse Bos, vooral rond de Amstelveense Poel, het Schinkelbos, de heemparken en het op fietsafstand gelegen Botshol. En we boffen hier in het westen, want ringslangen bijten bijna nooit en zijn niet giftig. Dus als je het geluk hebt er eentje tegen te komen, dan kun je die op je gemak observeren als hij niet voor je weg vlucht.

Waterslang

De ringslang is onze enige waterslang. Waterslangen, de naam doet het al vermoeden, leven in de buurt van water, zoals oevers van rivieren en meren, en draslanden. En als dergelijk water maar in de buurt is, kun je de ringslang ook in de bebouwde kom tegenkomen.

Ringetje

Ringslangen hebben aan weerszijden van de hals, net achter hun kop, gele vlekken. Die vloeien aan de bovenkant soms samen en lijken dan een ringetje te vormen. De vrouwtjes, bij slangen de winnaressen in lengte, kunnen tot 140 cm lang worden. Mannetjes houden het na een meter gezien met groeien. Daarmee is de ringslang de grootste in Nederland voorkomende slangensoort.



gladde slang

foto Edith Kuiper

Koudbloedig

Net als andere reptielen en amfibieën zijn slangen koudbloedige dieren. Die kunnen zelf geen lichaamswarmte produceren. Daarvoor zijn ze afhankelijk van de buitentemperatuur. In maart ontwaken de ringslangen uit hun winterslaap. Om te kunnen jagen en eieren te leggen, moeten ze eerst de zon opzoeken om op te warmen. Na de paring in april leggen de vrouwtjes in juni of juli enkele tientallen eieren, vaak in composthopen of speciaal aangelegde broeihopen. In het Amsterdamse Bos en omgeving leggen vrijwilligers die broeihopen aan van takken, stalmest, maaiafval en houtsnippers. De jonge ringslanggetjes kruipen acht tot tien weken later als een soort regenwormen uit hun ei. Bij een telling in oktober 2019 in het Amsterdamse Bos werden 2.700 eieren geteld, die bijna allemaal waren uitgekomen.



foto Marianne Horn

Eten

Ringslangen eten wat hun biotoop hun biedt. Vooral vis-sen, padden, kikkers, salamanders, visjes, slakken en wormen. Ook niet glibberige dieren als muizen en insecten moeten beducht zijn voor ringslangen.

Gegeten worden en andere gevaren

Zoals gezegd, ringslangen zijn niet giftig en naar mensen niet agressief. Maar de mens vormt voor ringslangen wel een groot gevaar. Helaas maar al te vaak blazen ze uitgesmeerd over het asfalt hun laatste adem uit. Natuurlijke vijanden zijn er ook. Reiger, ooievaar, rat, egel, vos, bunzing en kat, ze lusten er wel pap van. Dat ondanks afleidings- en misleidende manoeuvres als sissen, vies rui-kende vloeistof uitscheiden, schijnaanvallen of doen alsof ze dood zijn. Het mag niet altijd baten. De een zijn dood is de ander zijn brood.

Edith Kuiper



maretak

Maretak (ook bekend onder zijn Engelse naam *mistletoe*) is een bolvormige struik, die merkwaardig genoeg boven in loofbomen groeit. Bij voorkeur in populieren, maar ook in kersen, appels, en andere loofbomen. Omdat maretak zelf groen blijft, valt hij extra op als die bomen hun bladeren kwijt zijn.

Met zijn bladgroen kan maretak zijn eigen suikers aanmaken, maar met zijn wortels tapt hij water met voedingszouten af van zijn gastheer. Hij is dus een halfparasiet. In Nederland komt de maretak in Zuid-Limburg veel voor.

bron: Roots

Perverse uitvindingen

Uitvindingen, van het wiel tot het espressoapparaat, hebben ertoe gediend om mensen het leven gemakkelijker te maken. Vaak was de aanleiding dat een moeizaam karwei sneller en met minder inspanning kon worden uitgevoerd. Maar van sommige moderne uitvindingen kun je je afvragen waarvoor zij goed zijn: veel energieverbruik en een hoop lawaai om hetzelfde resultaat te bereiken.

Columnist Jelle Reumer had het bij Vroege Vogels over een winterse dag waarop er sneeuw lag. Tot zijn verbazing zag hij op een caféterras mensen in hemdsmouwen van consumpties genieten. De terrasverwarmer stond kennelijk op volle kracht te loeien. Zo wordt de buitenlucht zinloos verhit. Onnodig te zeggen dat hier sprake is van gigantische energieverpilling; maken op den duur de terrasverwarmers zichzelf overbodig door opwarming van de aarde? Tijdens de persconferentie van 2 november maakte premier Rutte bekend dat het coronatoegangsbewijs ook voor caféterrassen met terrasverwarmers gaat gelden – meer aandacht voor mogelijke besmetting dan voor het klimaat.

In het najaar zie ik in de buurt geregeld tuinlieden bezig om tuinen ‘winterklaar’ te maken (volgens diverse natuurliefhebbers onnodig, zelfs schadelijk voor planten en dieren). Zij bedienen zich dan van bladblazers, die benzine-tank verspreiden en een hels lawaai maken. Hetzelfde effect bereik je geluidloos en zonder motor met een (gras)hark of een bezem. En in de tuin kun je dorre bladeren beter laten liggen: schuilplek voor kleine beestjes, en goede bladmest. Conclusie: een tuinman of buurman die de bladblazer hanteert speelt de macho, alsof hij een brommer laat knallen.

Andere perverse uitvindingen zijn onkruid- en insectenbestrijders met een breed spectrum. Glyfosaat, bekend onder de merknaam Roundup, kleurt weilanden geel en is mogelijk kankerverwekkend. Nog steeds te koop voor boeren en particulieren bij tuincentra. En wat te denken van neonicotinoiden, die ook voor bijen en vlinders dodelijk zijn, maar nog niet definitief verboden in de EU? Ach ja, de Europese Unie is er vooral ter bescherming van ondernemingen, en het is erg moeilijk en tijdrovend om een eenmaal toegelaten product weer op de zwarte lijst te krijgen.

Hoeveel perverse zaken zullen er nog worden uitgevonden, voordat mensen doorkrijgen dat die ons niet verder helpen?

Gert-Jan Roebersen.



foto Ingrid de Winter

Samengesteld blad

Kent u dit begrip al? Zo niet dan is het een interessante kennismaking. Althans zo verging het mij. Ik zie een boom met heel veel blaadjes, bijvoorbeeld de Lijsterbes: Op de foto zie ik 13 blaadjes op een steel. Maar in werkelijkheid is dat slechts één blad met 13 deelblaadjes. Daarnaast Robinia met 21 deelblaadjes. Dit fenomeen van samengestelde bladeren komt uitgebreid in de plantenwereld voor maar ik beperk mij hier tot de boom.

Veel voorkomende samengestelde bladeren:



lijsterbes met (oksel)knop

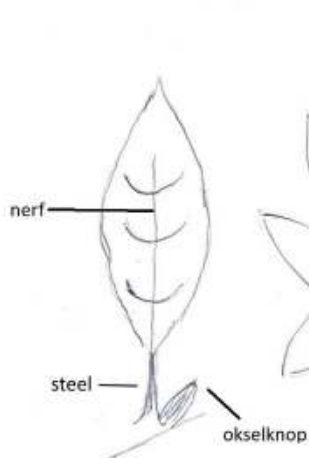


robinia: ronde deelbladen met steeltjes



zwarte noot: zonder topblad

Enkelvoudig blad



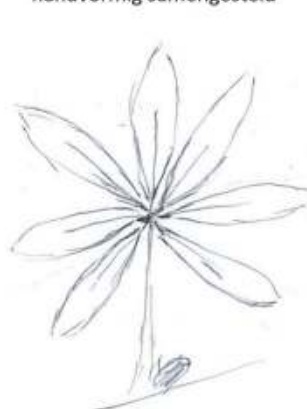
Bijvoorbeeld: Els

handvormig



Esdoorn

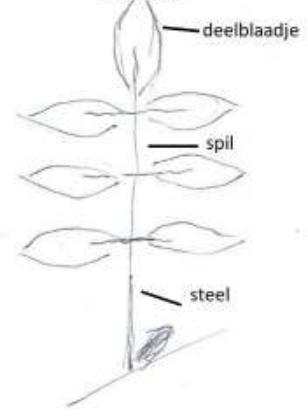
handvormig samengesteld



Paardenkastanje

Samengesteld blad

geveerd



Robinia

Een samengesteld blad bestaat uit een spil met deelblaadjes. Wat kan je hieraan onderscheiden:

De *deelblaadjes* zijn meest langwerpig. Ze kunnen wel of niet op een steeltje zitten en kunnen net als gewone bladeren een gladde of iets gezaagde rand hebben. Ze zijn meestal oneven in aantal. Een bekende uitzondering daarop is de Zwarte noot (afb. 4).

De verschillen tussen deelblaadjes zijn echter groot. Dit helpt bij de determinatie. Zo heeft de Valse christusdoorn veel kleine en de Robinia rondere deelblaadjes.

De spil is meestal rond, maar soms heeft die een afwijkende vorm zoals te zien is bij de Gewone es en de Vleugelnoot. Soms is er geen spil en ontstaan de bladeren uit één punt. De Paardekastanje is daarvan een voorbeeld. Het blad daarvan lijkt in opbouw heel erg op het handvormige blad van de Esdoorn.



vleugelnoot met zittend deelblad en opengeklapte spil

Hoe ontstaat een samengesteld blad?

In het voorjaar groeit vanuit een okselknop normaal gesproken een steeltje met daaraan een blad met nerven. Maar in het geval van een samengesteld blad groeit vanuit de okselknop een steeltje dat overgaat in een spil met daaraan allemaal deelblaadjes. Ze ontvouwen zich links en rechts en meestal zit er ook een op de top. In het najaar valt het hele samengestelde blad ter hoogte van de okselknop af.

Hoe kan ik zien dat het een samengesteld blad is? Een blad zit altijd aan een tak of twijg met een oksel, waarin alweer een nieuwe okselknop zit. Bij een samengesteld blad zitten de deelblaadjes – met of zonder steeltje – rechtstreeks op de centrale spil. Dit is in wezen de middennerf van het blad. Deelblaadjes hebben dus geen okselknop.

Het fenomeen samengesteld blad doet zich in alle geslachten voor, bijvoorbeeld bij de es, de noot, de paardenkastanje. Maar binnen één soort kunnen er verschillen zijn:

De Gewone es heeft deelblaadjes; die zitten (zonder steeltje) op de spil maar de Pluim-es heeft opeens steeltjes aan de deelblaadjes.

De Veder-esdoorn heeft opeens 3 deelblaadjes in plaats van het bekende handvormige blad van de Gewone esdoorn.

De Breedbladige lijsterbes heeft juist weer een gewoon enkelvoudig blad.

Hoe zou dit in de evolutie in zoveel vormen zijn ontstaan? Daar het door het hele plantenrijk voorkomt moet het voordeel bieden.

In de literatuur wordt genoemd dat een samengesteld blad meer zuurstofuitwisseling mogelijk zou maken en dat er minder vraatschade door dieren is.

Er zijn mensen die zich afvragen wat ooit het eerst is ontstaan: het enkelvoudige of het samengestelde blad.

Foto's en tekeningen van de auteur.

Hans Doorenbosch



atalanta

foto Piet de Boer

Dat de winters zachter worden en later beginnen, is geen goede ontwikkeling. Maar het heeft wel een fleurige kant, namelijk dat dagvlinders langer actief blijven. Ook in november krijgt de Vlinderstichting tegenwoordig nog elke dag waarnemingen binnen van meerdere soorten. Zo wacht de dagpauwoog langer om een plekje voor zijn winterslaap te zoeken en blijven steeds meer atalanta's in onze contreien in plaats van naar het zuiden te trekken.

bron: Roots

In het Flower Art Museum in Aalsmeer kun je een overzichtstentoonstelling van de kunstfotograaf Dennis A-Tjak bezoeken. Voor meer informatie:
<https://www.flowerartmuseum.nl/nieuws/2021/9/8/floribunda-tentoonstelling-van-dennis-a-tjak>

Klimaatverandering is drama voor vogels

In augustus jl. schrok de wereld op door het rapport van het IPCC over de ernst van klimaatverandering: de opwarming van de aarde gaat sneller dan gedacht en komt flink boven de 'Parijse' doelstelling van 1,5°C uit. Bepaalde gevolgen zijn waarschijnlijk al onomkeerbaar. Tijdens het schrijven van dit artikel is het klimaatcongres in Glasgow aan de gang; er heerst scepsis over of er voldoende maatregelen worden getroffen om de trend te keren.

Volgens Vogelbescherming Nederland zijn de gevolgen van klimaatverandering ook verontrustend voor veel vogelsoorten. De belangrijkste veranderingen zijn verschuiving van leefgebied, minder vogeltrek en het niet meer samenvallen van de broedtijd met de voedselpiek.



foto Ingrid de Winter



matkop

foto Marga Ronhaar

Door de stijgende temperatuur verplaatsen veel vogelsoorten op het noordelijk halfrond hun leefgebied in noordoostelijke richting. Uit onze omgeving verdwijnen de zwarte specht, de matkop en de spotvogel. Uit het mediterrane gebied, dat verdroogt, trekken vogels naar onze streken, zoals cetti's zanger, kleine zilverreiger en zelfs bijeneter.

Omdat de winters zachter worden blijven trekvogels vaker in het broedgebied hangen: bij ons de ooievaar; in het noorden blijven de nonnetjes overwinteren, dus die zien wij veel minder als wintergast.

Een groot probleem voor voortplanting en overleving van vogels is de 'mismatch' van de broedtijd met de piek in het voedselaanbod, voor standvogels en trekvogels. Koolmezen hebben hun broedtijd ongeveer een week vroeger, maar zij lopen achter bij de rupsenpiek die meer is verschoven. De bonte vliegenvanger heeft zijn trek- en broedgebied onvoldoende aangepast aan het optimale voedselaanbod. Volgens Sovon komt dit doordat de biologische klok van vogels is gebaseerd op daglengte en niet op temperatuur.

In het arctisch gebied zijn de gevolgen van opwarming dramatisch: daar is de januaritemperatuur 7°C gestegen. De sneeuw smelt twee weken eerder dan 20 jaar geleden, en insecten komen 10 dagen vroeger tevoorschijn. Roofdieren kunnen door de opwarming gemakkelijker bij nesten komen. Zo missen brandganzen de voedselpiek, en wordt bijna 80% van de nesten gepredeerd. Rosse grutto's komen slechts vier dagen eerder aan in hun broedgebied dan voorheen. Zij moeten op de tussenstop in de Waddenzee snel voldoende kunnen opvetten; anders vliegen zij magerder door om op tijd te zijn.



brandganzen

foto Guido Klerk

Vogelbescherming dringt aan op maatregelen om vogels te helpen met aanpassen aan hun snel veranderende leefmilieu. De uitstoot van stikstofverbindingen moet drastisch omlaag, evenals gebruik van landbouwgif. De landbouw zal extensiever moeten worden; natte natuurgebieden moeten als klimaatbuffers fungeren en overmatige regenval kunnen opvangen. En dat uiteraard naast alle maatregelen die nodig zijn om de CO₂-uitstoot te verlagen, en ons aan te passen aan de gevolgen van de opwarming.

Gert-Jan Roeberson

Terugblik op een goed paddenstoelenseizoen

Het paddenstoelenseizoen 2021 kwam tergend langzaam op gang. Het was zó droog, dat de opfrisexcursie van 25 september niet door kon gaan.

Gelukkig begon het in de week erna te regenen, zodat we weer hoop kregen.

Tijdens een wandeling in het Amsterdamse bos ontdekten we de Dubbelgangerbundelzwam op een oude stronk. Een nieuwe soort voor ons. Het feest kon beginnen.



dubbelgangerbundelzwam

Omdat we wisten, dat de Koningin Wilhelminalaan in Ouderkerk ook goed is voor paddenstoelen, fietsten we die kant op. Dat was niet voor niets. Onder de abelen wemelde het van de zwammen, waaronder een heel mooi exemplaar van de Harde populierboleet, die in symbiose leeft met de Grauwe abeel.



harde populierboleet

In het Drents-Friese Wold werden we verrast door het Glanzend druivenpitje. Dat is een slijmzwam, een organisme dat zich voortplant door middel van sporen, maar verder niets gemeen heeft met paddenstoelen. Het is een verzameling eencelligen.



rode boleet

Een tip van Els Poel bracht ons naar het park "de Bult" bij buurtcentrum Alleman.

Daar vonden we een prachtige Rode boleet.



gele ridderzwam

In de duinen van Schoorl vonden we de zeldzame Gele ridderzwam bij dennen.

Deze paddenstoel kan door sommige mensen gegeten worden, maar is voor anderen dodelijk giftig.

Het nog onbekende gif breekt spieren af.



druivenpitje

Hoe kun je rupsen helpen overwinteren

Eigenlijk hebben rupsen geen hulp nodig om de winter door te komen.

Ze kunnen namelijk heel goed tegen de kou, omdat ze "antivries" aanmaken als de temperatuur onder het vriespunt komt. De rups maakt dan glycerol en sorbitol aan om bevriezing te voorkomen. Zo kunnen ze zelfs temperaturen tot min 10 aan.



rups zuringuil

foto Marga Ronhaar

Goed verstopt

De meeste rupsen hebben nu al een plekje gevonden om de wintermaanden door te brengen.

Ze hebben zich goed verstopt voor eventuele roofdieren. Als je nu nog een rups ziet lopen, is die waarschijnlijk op zoek naar een geschikt plekje.

Vind je een rups buitenshuis, dan kun je die het beste laten zitten. Als je hem verplaatst naar een warmere plek, loop je de kans, dat je zijn winterslaap verstoort. De rups wordt dan weer actief en verbruikt al zijn energie; de kans is groot, dat hij dat niet overleeft.

Een rups hoeft dus niet de winter door geholpen te worden. Echter, er is één ding dat je wel kan doen: haal je tuin niet helemaal leeg bij het winterklaar maken. Laat genoeg planten staan en ruim dode bladeren niet op, want hier zitten vaak rupsen in verstopt. Je ziet ze niet, maar er overwinteren een hoop rupsen in de tuin.



rups kleine vos

foto Piet de Boer



rups dagpauwoog

foto Piet de Boer

Als eitje, rups, pop of vlinder

De manier van overwinteren verschilt per soort.

Sommige rupsen verstoppen zich in de bodem, anderen verpoppen zich om in het voorjaar als vlinder te verschijnen te komen. Soorten als de dagpauwoog, kleine vos, gehakelde aurelia en citroenvlinder kunnen ook als vlinder de koude maanden overleven. Deze vlinders kruipen weg op beschutte plekken, in bomen, schuren en zelfs zolders. Met hun vleugels opgevouwen lijken het net kleine vlaggetjes, die aan de muur vastgeplakt zitten.

De dikkopjes overwinteren als eitje. Het vrouwtje legt de eitjes in de stengels van grassen, waar ze de hele winter blijven zitten. In het voorjaar kruipen de rupsen naar buiten.

Koolwitjes gaan als pop de winter in. Ze kunnen zich niet bewegen en moeten daarom goed verstopt zijn. Ze hangen tussen de planten of gewoon op of in de grond.

bron Vroege Vogels



dagpauwoog

foto Piet de Boer

De vogels in mijn tuin

Al vele decennia houd ik mijn vogelwaarnemingen bij, ook die in onze tuin aan de Fideliolaan. Met gevarieerde be-
groeiing en met bijvoeding in de donkere periode probeer ik deze tuin aantrekkelijk te houden voor vogels. Ik wil wat
van mijn waarnemingen in de laatste twee weken van oktober delen:

14 oktober: opeens waren ze daar weer, de staartmezen. Meestal zijn het er vijf of zes, maar ditmaal telde ik er liefst
acht.

(Even terzijde: 16 oktober: was met een Vogelgroep op pad aan de westzijde van de Oostvaardersplassen. De meest spec-
taculaire waarneming te zien vanaf 'De Oostvaarders' en later nog beter vanaf een heuvel: liefst zes zeearenden die
met elkaar op de grond bezig waren; na verloop van tijd steeg de een na de ander op en vloog richting IJsselmeer.)

20 oktober: bij de pindakaas meldde zich weer de grote bonte specht, die had ik enige tijd gemist, maar hij vertoont
zich nu weer dagelijks.

23 oktober: vanmorgen zag ik de boomkruiper in de ceder, op gezette tijden vertoont dit slanke vogeltje zich hier, soms
zijn het zelfs twee.

25 oktober: een lijster hipte door de tuin, wat is dat toch een mooie vogel!

26 oktober: liefst vier houtduiven doen zich tegoed aan de bessen van de hulst in de voortuin.

31 oktober: een lijster vliegt een paar keer de taxus binnen, op zoek naar een plek voor een nest later?

De heggenmus zie ik dagelijks door de tuin scharrelen, kool- en pimpelmezen zijn ook elke dag aanwezig en tonen be-
langstelling voor de nestkastjes in voor- en achtertuin. Verder zie ik vaak een groepje huismussen, merels, kauwtjes,
eksters, halsbandparkieten, soms turkse tortels en de gaai. En het roodborstje is weer dagelijks present. Kortom veel
leven!

Zojuist (4 november): een grote bonte specht in de voor- en een in de achtertuin, groepje staartmezen.

Jan Hogenbirk

Een leuke waarneming in november

Omdat ons hoogbejaarde hondje met een snelheid van 100
meter per uur loopt, heb ik volop tijd om naar vogels te
kijken. Dat werd beloond, ik hoorde achter het riet een
fluitje dat ik nog nooit had gehoord. Irritant kind, dacht ik
eerst. Maar die zitten niet in het water, hoewel het virus
veel merkwaardige gedragingen heeft voortgebracht, dus
dit vroeg om nader onderzoek. Er bleken vier eendjes, niet
duidelijk welke, om elkaar heen te draaien, en weer klonk
dat hoge onregelmatige fluitje. Lang leven de moderne
techniek, mobieltje gepakt, filmpje gemaakt en naar Mar-
leen gestuurd. Het bleken Wintertalingen te zijn die aan
het baltsen waren! In de Middelpolder zie ik ze regelma-
tig, maar in een slootje vlak bij huis en dan nog met
regen, wind en kou... Hartverwarmend, zo'n leuke waar-
neming, dat wel.

Els Poel



wintertaling

foto Marga Ronhaar

Jaarboek Boerenlandvogels 2021

En, hoe zit het nu precies met de aantallen
weidevogels? Hoeveel jongen werden
volwassen en hoeveel jongen vlogen er daad-
werkelijk uit? Wat leverden alle tellingen op?
Het Jaarboek Boerenlandvogels 2021 doet
de antwoorden uit de doeken.
Vanaf medio december te downloaden op
landschapnoordholland.nl/boerenlandvogels2021

Bron: Landschap Noord-Holland Jaargang 48
nr.4 november 2021

Terugblik Weidevogelseizoen 2021

Hoe verging het de weidevogels het afgelopen
voorjaar?

De belangrijkste conclusie na onderzoek:
het was geen slecht jaar voor de weidevogels, al
had de kievit het moeilijk. Over het algemeen wer-
den dit jaar meer kuikens vliegvlug dan in voor-
gaande jaren.

Dat is echt goed nieuws, want de weidevogels zit-
ten al jaren in de knel.

Voor het hele artikel, zie:
www.landschapnoordholland.nl/weidevogels2021

Bron: Landschap Noord-Holland Jaargang 48
nr.4 november 2021

Waarnemingen

Vervolg augustus

In 'mijn' deel van de Middelpolder zie ik oever- en huiszwaluwen en hoor ik een rietgors en buizerd. Ook zie ik nog steeds veel oeverzwaluwen bij de wand, jonkies zitten voor de deur en kijken uit naar hun ouders met voer. Poep wordt afgevoerd en gedropt in het water. Ik tel een bezette nestgang meer dan eerder door Hans Koster is geteld. Vanuit de wijngaard zie ik een fazant die van de druiven aan het snoepen is. Er vliegt een sperwer over en ik hoor een tjiftjaf roepen. In het Amsterdamse Bos is het best rustig op een merel en grote bonte specht na en ook daar een roepende tjiftjaf.

Thuis zie ik een Turkse tortel die een nest aan het bouwen is in de Acacia, maar hij is en blijft alleen dus dat gaat waarschijnlijk niet door. Na een paar dagen verdwijnt hij weer. Eind augustus maakt een kleine groep mensen een excursie in Noord-Holland, het bekende rondje NH. Een leuke dag weer met een jan-van-gent vanuit de duinen bij Camperduin vliegend over zee. De zeewering is verdwenen en vervangen door een prachtig duinlandschap. Verder een tapuit, een zeekoet in de buitenhaven van Den Oever, een grote groep tureluurs met ertussenin een enkele krombekstrandloper, bergeenden, heel veel lepelaars, allemaal bij de Balgzandpolder.

In het Amsterdamse Bos hoor ik weer de boomklever.



torenvalk

foto Adri den Bakker

September

Vanuit huis zien we een kleine mantelmeeuw op de parkeerplaats bezig, hij probeert iets in te slikken. Met een verrekijker kan ik zien dat hij doende is een rat op te eten, hij slingert de rat heen en weer, spuugt hem weer uit, probeert het weer en uiteindelijk lukt het. Hij doet daar zeker een kwartier over. Hij vliegt weg. Die is klaar voor de rest van de dag.

In de Middelpolder is niet veel bijzonders te melden: tjiftjaf, kraakeend, wilde eend, roodborst, meerkoet, waterhoen.

Een dag later rijden we naar De Petten, met de excursie reden we langs de Belkmerweg, maar toen hadden we geen tijd om er te gaan kijken. Jaap en ik gaan vandaag de ondergelopen percelen bekijken en we zien de volgende vogels: Temmincks, bonte, kleine en krombekstrandloper, kempahaan, honderden goudplevieren, bosruiters, tureluurs, kievit, tapuit, bergeend, nijlgans, wintertaling, groenpootruiters, grote en kleine mantelmeeuw, buizerd en torenvalk.

Grappig was dat twee stellen, waarvan een Duitsers, ons vroegen waarom die percelen onder water stonden. Ze hadden geen idee. Leuk om dat te kunnen uitleggen.

In het Amsterdamse Bos hoor ik weer een boomklever, tweemaal een roffelende specht uit verschillende richtingen, het geluid was ook niet identiek. "De een had een betere boomtak dan de ander", denk ik dan maar.



witte kwikstaart

foto Marry de Boer

Thuis hoor ik dat een houtduif door een kat te grazen is genomen. Een dag eerder zag ik op die plek heel veel veren en veertjes, maar zag ik geen vogel. Vandaag laat hij zich zien. Het blijkt een jonge vogel en hij ziet er behoorlijk gehavend uit. Ik zet een kooi om de vogel heen en bel de dierenambulance. Die komt langs en neemt de vogel mee.

Ook thuis landt een groepje staartmezen in de meidoorn, gevolgd door kool- en pimpelmezen. Zo gezellig samen. Bij aankomst bij het leslokaal voor onze vogelwerkgroep-bijeenkomst horen en zien Trudy en ik een groep huiszwaluwen, die rond de bomen vliegen. Na een paar minuten zijn ze ook ineens weer verdwenen.

Hé een gaai op de reling van ons balkon, ze zijn heel druk met het verzamelen van eikels om die weer te verstoppen. De parkeerplaats ligt vol met eikels. Ook kauwen, houtduiven en stadsduiven zijn er druk mee en zijn blij met alle platgereden eikels.

Onze werkgroepexcursie gaat naar de Zuidpier, hij is gelukkig open, op werkdagen is de pier afgesloten vanwege werkzaamheden. We tellen tenminste 10 zeekoeten, kuifaalscholver, jan-van-gent, adult en juveniel, paarse strandlopers, steenlopers.

Verder bontbekplevier, goudplevier of was het toch een zilverplevier (daarover werd best nog een discussie gevoerd, de zilverplevier won), witte kwikstaart, we hoorden ook nog een oeverpieper.

Thuis wordt er gevochten om de nestkast, een kool- en pimpelmees, wie gaat er in de kast slapen de komende herfst en winter. De koolmees wint.

Jaap en ik gaan een midweek naar het Suyderoogh aan het Lauwersmeer, we verheugen ons er op. Het weer is op dag 1 en 2 prima, daarna wordt het minder. We rijden rond het meer en bij Ezumakeeg zien we o.a. een zeearend, blauwe kiek, een groep van 22 groenpootruiters, reuzensterns, niet te tellen goudplevieren.

In de Bantpolder zien we kleine groepen brandganzen maar verder niet veel spannends, we zijn te vroeg. Nog geen kleine of wilde zwanen. Bij het Jaap Deensgat dit keer geen slechtvalk en casarca's, wel heel veel watersnippers en ander klein spul. We willen naar de kust maar rijden ons vast in de modder door een te ruim uitgevoerde bocht van een trekker met oplegger. De man rijdt door en wij moeten door een bergingsbedrijf uit de prut getrokken worden. Tot overmaat van ramp zakt Jaap in de prut en valt er languit in. Zowel de binnen- als de buitenkant van de auto zijn onherkenbaar. Jaap ook.



watersnip

foto Marga Ronhaar

Oktober

Ik schrik wakker van een vreselijk geschreeuw naast me, van buiten gelukkig. En nog eens, ik sta op, gluur tussen de jaloezie en zie een uil in de meidoorn. Het is een bosuil die naar beneden kijkt, naar een kat die midden op straat weer naar de uil kijkt. De kat loopt verder en de uil vliegt weg. Ik hoor ze wel vaker, bosuilen, maar dit was van een andere orde...

In de wijngaard wordt geoogst. We hebben 5 soorten druiven die op verschillende dagen worden geplukt en gesorteerd. Het ziet er niet helemaal geweldig uit. Koud voorjaar, minder zon, later veel regen. Hazen, fazanten, eenden, eksters, waterhoen hebben zich tegoed gedaan aan de druiven. Er zijn complete rijen leeggehaald, ondanks de netten.

In de Braak ga ik op zoek naar de pruikzwam, gemeld door Trudy; niet gevonden en alleen een boomkruiper gehoord en gezien. Het is er heel rustig.

Op de lantaarns van de Beneluxbaan zitten twee ooievaars, vast de achterblijvers die hier gevoerd worden.



bosuil

foto Diana Erkelens

November

In het Amsterdamse Bos hoor ik geen vogels, zie wel veel paddenstoelen na alle regen van de afgelopen dagen.

Jaap krijgt een koolmees aangeboden door een van onze burens. Zij is er bang voor, hij zit op de trap en zij durft er niet langs. Jaap pakt de vogel op en neemt hem mee naar binnen, hij ontsnapt uit zijn handen en de vogel vliegt rond en tweemaal tegen het raam. Hij valt en blijft op zijn rug liggen. Jaap houdt de vogel in zijn handen en als ik thuiskom brengen we hem naar buiten. Volgens mij heeft hij niets gebroken. Hij ziet er goed uit. We zetten hem op een veilige en voor ons zichtbare plek. Hij blijft daar zitten. Als het donker wordt verdwijnt hij.

Marleen Andriessen



koolmees

foto Guido Klerk

ivn natuur
educatie
Amstelveen

Van de penningmeester

Contributie

Met ingang van 1 januari 2022 gelden de volgende contributiebedragen:

Lidmaatschap	€ 24,00
Gezinsleden	€ 9,00
Donateurs	€ 15,00 (minimale bijdrage)

Meld je je aan als lid, gezinslid of donateur ná 1 september, dan geldt een korting van 50% voor het lopende verenigingsjaar. Het verenigingsjaar loopt van 1 januari tot en met 31 december.

De contributiebedragen worden eenmaal per jaar per e-mail in rekening gebracht. Leden en donateurs van wie geen e-mailadres bekend is, ontvangen de contributiefactuur per post.

Contributiefacturen 2022

De contributie- en donatiefacturen voor 2022 zullen medio december 2021 per e-mail worden verstuurd aan onze (gezins-)leden en donateurs (m.u.v. onze landelijke leden) van wie ik een e-mailadres heb.

Ik verzoek al onze leden en donateurs zich te houden aan de op de factuur vermelde betalingstermijn (uiterlijk 31 januari)! Afgezien van het feit dat het mij een hoop werk scheelt aan het sturen van herinneringen en nabellen, is het ook zo dat IVN Amstelveen begin februari de verplichte afdracht van 50% van het lidmaatschapsgeld aan IVN Landelijk verschuldigd is.

Lennie Stegeman, Penningmeester en Ledenadministratie

IVN Lettersudoku dec 2021

	A	W				L		
	T		S	Z		A		
	IJ						T	S
			A		T			M
							L	
			P	L	M		W	
		T					A	
	Z				P			T
	L	IJ		A		P	S	

ALMPSTWIJZ

Tabel van de IVN lettersudoku zo invullen, dat elke rij, elke kolom en elk 3x3 blok alle letters bevat die onder de lettersudoku staan.

Op 10 januari staat de oplossing op de website van IVN Amstelveen

Ledenadministratie

Vriendelijk verzoek aan al onze leden en donateurs om wijzigingen in e-mailadres, woonadres en/of telefoongegevens zo vlug mogelijk aan mij door te geven. *

Wil je je afmelden als lid of donateur? Dat kan door vóór 15 november van het lopende verenigingsjaar een mailtje of een brief te sturen naar de ledenadministratie. *

Wijzigingen in de vorm van je lidmaatschap (bijvoorbeeld: je wilt liever actief lid zijn i.p.v. donateur of andersom) graag doorgeven aan de ledenadministratie vóór het einde van het lopende verenigingsjaar.

* Mijn (e-mail)adresgegevens staan op pagina 2 van De Groene Zegge.

Lennie Stegeman, Penningmeester en Ledenadministratie

Mutaties 2021

2021	Nieuw	Afmeldingen	Totaal aantal per 31-12-2021
Leden	2	3	116
Gezinsleden	1	0	15
Leden via Landelijk	13	4	44
Donateurs	1	3	54

Boekhandel Blankevoort

Rembrandtweg 649-651 1181 GV Amstelveen
020 6455694 boekhandelblankevoort@planet.nl

Van de makers van de Vogelatlas van Nederland

Verschenen of verdwenen:

Ruim een eeuw Nederlandse broedvogels in beweging

In Nederland broeden meer dan 250 vogelsoorten. Dat aantal lijkt van jaar op jaar misschien stabiel, maar niets is minder waar. Dit boek geeft een overzicht van de nieuwe soorten die sinds 1900 verschenen, zoals de zilverreiger, oehoe en zeearend, en van de soorten die in de loop der jaren zijn verdwenen, zoals de griel en ortolaan. Het is een tijdsbeeld van 120 jaar ontwikkelingen bij vogels, landschappen en vogelaars.



SOVON
Gebonden, 320 pagina's.
Tot en met 25-02-2021

€ 40,00

Daarna € 50,00.
Kom langs of maak € 43,00 (prijs + halve porto) over op
NL12 INGB 0007 2780 05 t.n.v.
Boekhandel Blankevoort, o.v.v.
'Verschenen of verdwenen'.
En vergeet daarbij vooral niet uw naam en adres te vermelden!

Coördinatoren

Rondleidingen

Désiree Kumar : 06-36033539

Tentoonstellingen

Jeanine Brederoo : 6435836

Paddenstoelencursus

Jenny Breij : 6410179

IVN stand

Bas ten Asbroek : 06-23250469

Natuurgidsencursus

Info bestuur

Insectencursus

Els Poel-Hellinga : 6404626

Vogelcursussen

Marleen Andriessen : 6455207

Bomenwerkgroep

Jeanine Brederoo : 6435836

Insectenwerkgroep

vacant

Natuurfotografiewerkgroep

Elly Riemens-Kruijff : 6438520

Paddenstoelenwerkgroep

Henk Breij : 6410179

Plantenwerkgroep

Henk Glas : 6470737

Vleermuizenwerkgroep

Jan de Jong : 06-20396438

Vogelwerkgroep

Marleen Andriessen : 6455207

Weidevogelbescherming

Aad van Paassen : 6412548

PR

Diana Erkelens : 06-24357896

d.erkelens@live.nl

Publiciteit

Bas ten Asbroek: 06-23250469

bas_ten_asbroek@yahoo.com

Redactie "de Groene Zegge"

Hetty Kok

hettykok@outlook.com

Redactie website

Jeannette Schenk

website.ivn.amstelveen@gmail.com

Website

www.ivn.nl/afdeling/amstelveen

Foto's voorkant: Diana Erkelens
Marga Ronhaar

Foto achterkant: Elly Riemens

**Wij zijn blij met uw kopij.
Graag inleveren voor 10 februari 2022**

Colofon

De Groene Zegge is het mededelingen- en informatieblad voor leden en donateurs van IVN, Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid, afdeling Amstelveen. Het blad wordt vier keer per jaar, aan het einde van het kwartaal gratis aan leden en donateurs toegezonden.

IVN is een landelijke vereniging van vrijwilligers die streeft naar meer natuur en een betere kwaliteit van het milieu. Zij doet dit door activiteiten op het gebied van voorlichting en educatie voor jong en oud, zoals excursies, cursussen, tentoonstellingen, enz.

Het lidmaatschap is € 24,00 per jaar (gezinsleden € 9,00). Donateurs: v.a. € 15,00 per jaar.

Opzeggingen dienen vóór 15 november bij de ledenadministratie binnen te zijn.

Ledenadministratie: Lennie Stegeman (zie bestuur).

Info: Jan van Willigenburg, secretaris, tel. 020-6795094. Website: www.ivn.nl/afdeling/amstelveen.

Kopij aanleveren bij de redactie vóór de volgende sluitingsdata: 10/2, 10/5, 10/8, 10/11.

Teksten bij voorkeur getypt en niet opgemaakt. Redactie: Hetty Kok (zie coördinatoren).

I.v.m. auteursrechten dienen overgenomen teksten e.d. te zijn voorzien van bronvermelding en de goedkeuring van de auteur. De redactie behoudt zich het recht voor teksten in te korten.

Drukker: Editoo B.V. Schaapsdrift 49, 6824GP Arnhem, tel. 0857737742, info@editoo.nl, www.editoo.nl

Retouradres Redactie De Groene Zegge
Dukdalf 44, 1186 WT Amstelveen



Beleef de natuur

